

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת ויצא

התחייבות כפולה

"וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמְתִי מִצְבֵּה יְהוָה בֵּית אֱ-לֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֶׂה אֲעֲשֶׂה לָּךְ" (בראשית כח, כב).

יעקב בורח מהארץ אך אינו מתייאש. הוא מאמין שיגיע הזמן שבו יזכה לחזור לארצו ולבנות מחדש את בית ישראל בארץ ישראל, והוא כבר משרטט את הקווים של הישות שיהיה עליו לייצר בארץ ישראל. הגאולה כשלעצמה אינה מספיקה, צריך גם לדעת מהי מטרתה. ועל כן מתחייב יעקב להפוך מצבה לבית, ולא לסתם בית – אלא לבית אלוקים.

מצבה היא דבר יציב שכתובים עליו זיכרונות מהעבר, אך ביציבות זו יש גם חיסרון של חוסר התקדמות, סוג של מוות. יעקב אומר כשיחזור לארץ הוא יהפוך את המצבה לבית אלוקים, לבית מדרש שוקק חיים שבו יתקבלו כולם באהבה, וכולם ירגישו בו בבית. יעקב מתחייב לפתוח בתי מדרשות שישמשו בית לכל הבאים בין כותליהם. הוא יראה לכולם את עד כמה התורה היא מקור האושר.

בהתחייבות השנייה של יעקב טמונה ההבנה שכדי שיהיה לחברה כוח עמידה חייבת להיות בה סולידריות. "עשה אעשרנו", אומרים חכמינו זיכרונם לברכה, הוא מעשר כפול – פעמיים מעשר, נתינה הכוללת 20% מסך רווחיו של האדם. מכאן למדו חכמינו שהנותן צדקה בעין טובה נותן חמישית מרווחיו, וה"מעשר" – עשירית הרווחים – הוא רק המידה הבינונית.

התורה והחסד הם שני היסודות שעליהם מושתתת החברה שחלם יעקב אבינו להקים בארץ ישראל. לצערנו לא עלה הדבר בידו. על דורנו, דור הגאולה, מוטלת החובה – והזכות – להגשים את חלומנו.